gemeente
Weststellingwerf

Uitvoeringsstrategie Circulaire Economie 2026-2029

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Doel 3
1.3 Leeswijzer 3

Hoofdstuk 2 Circulaire Economie 5
2.1 De rol van circulaire economie binnen team Klimaat & Duurzaamheid 5
2.2 Samenwerking met partners 6

Hoofdstuk 3. Belangrijkste kaders 8
3.1 Theoretische kader 8
3.2 Internationale kaders 9
3.3 Landelijke kaders 9
3.4 Regionale kaders 11
3.5 Gemeentelijke beleid 11
3.6 Van beleidskaders naar lokale speerpunten 12

Hoofdstuk 4. Lokale doelstellingen 14
4.1 Speerpunten in onze aanpak 14

Hoofdstuk 5. Uitvoeringsprogramma 17

Hoofdstuk 6. Financiën 20
6.1 Personele inzet en CDOKE 20
6.2 Maatregelen uitvoeringsprogramma 20

Hoofdstuk 7. Communicatie 21
7.1 Doelgroepen 21
7.2 Projecten 22

Hoofdstuk 8. Monitoring 23

1. Inleiding

Dit document is de Uitvoeringsstrategie Circulaire Economie 2026-2029 voor de gemeente Weststellingwerf. In dit document staat beschreven op welke manier we de komende jaren invulling gaan geven aan de doelstellingen op het gebied van circulaire economie.

1.1 Aanleiding

In ons collegeprogramma 2022–2026 *'Samen blijven bouwen aan een sterk Weststellingwerf!'* zijn de ambities op het gebied van klimaat en duurzaamheid opgenomen. Deze ambities zijn in de beleidsbrieven Klimaat & Duurzaamheid van 2023 en 2024 verder uitgewerkt met de ontwikkelingen en acties die in die jaren zijn opgepakt. Vanaf 2026 krijgen deze een vervolg in het programma Klimaat & Duurzaamheid 2026–2030. Hierin geven we richting aan de duurzaamheidsopgaven voor de komende jaren.

Eén van de pijlers binnen de beleidsbrieven en het programma Klimaat & Duurzaamheid is Circulaire Economie. Met de *Uitvoeringsstrategie Circulaire Economie 2026–2029* geven we invulling aan de afspraken uit het Klimaatakkoord en de landelijke doelstellingen van het Nationaal Programma Circulaire Economie. Landelijk is vastgelegd dat het gebruik van primaire grondstoffen in 2030 met 50% moet zijn verminderd en dat Nederland in 2050 volledig circulair is. Met deze uitvoeringsstrategie vertalen we de (inter)nationale kaders naar lokale doelstellingen. Tevens biedt het richting aan de activiteiten die we de komende jaren willen ondernemen om de transitie naar een circulaire economie in Weststellingwerf vorm te geven.

1.2 Doel

De uitvoeringsstrategie beschrijft de gemeentelijke doelstellingen en speerpunten op circulaire economie en vertaalt deze vervolgens naar concrete maatregelen. Dit document geeft daarmee richting aan de manier waarop de gemeente de komende jaren invulling geeft aan de transitie naar een circulaire economie en aan welke activiteiten wij prioriteit geven.

Intern fungeert de uitvoeringsstrategie als een beleidsmatig kader voor het maken van keuzes en het stellen van prioriteiten. Zo kunnen we als gemeente bewust(er) kiezen voor activiteiten waarbij we optimaal gebruik- en hergebruik maken van grondstoffen. Voor externe partijen zoals inwoners, lokale bedrijven en maatschappelijke organisaties, maakt dit document inzichtelijk welke koers de gemeente gaat inzetten en welke rol zij zelf hierbij kunnen spelen in de transitie naar een circulaire economie.

Daarnaast sluit de uitvoeringsstrategie aan bij de regionale ontwikkeling in Friesland, dat wereldwijd als koploper wordt gezien op het gebied van de circulariteit. In Friesland werken overheden, bedrijven en kennisinstellingen al jaren samen aan het sluiten van kringlopen en het ontwikkelen van circulaire waardeketens. Gemeente Weststellingwerf wil met deze uitvoeringsstrategie actief aansluiten bij deze regionale beweging.

1.3 Leeswijzer

Deze uitvoeringsstrategie is opgebouwd uit acht hoofdstukken. Hoofdstuk 2 gaat in op de betekenis van het begrip circulaire economie en de rol hiervan binnen de gemeente. In hoofdstuk 3 worden de belangrijkste kaders toegelicht waarbinnen deze strategie is opgesteld. Hoofdstuk 4 beschrijft de doelstellingen van de gemeente Weststellingwerf.

In hoofdstuk 5 wordt de vertaling gemaakt van beleid naar uitvoering. Dit hoofdstuk is het uitvoeringsprogramma met de maatregelen die de komende jaren worden gerealiseerd. De financiële onderbouwing staat in hoofdstuk 6. Hoofdstuk 7 gaat in op de communicatieaanpak, zowel binnen de organisatie als daarbuiten. Tot slot wordt er in hoofdstuk 8 ingegaan op de monitoring van het uitvoeringsprogramma.

2. Circulaire economie

De wereldbevolking groeit, technologische ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op en de economische groei blijft toenemen. Hierdoor gebruiken we wereldwijd steeds meer grondstoffen. Dit leidt tot toenemende schaarste, onzekerheid over de beschikbaarheid van grondstoffen en serieuze milieuproblemen, zoals uitputting van natuurlijke hulpbronnen en een hoge CO_2-uitstoot. Deze ontwikkelingen maken duidelijk dat de huidige lineaire economie niet langer houdbaar is. In zo'n lineaire economie worden grondstoffen uit de aarde gehaald, verwerkt tot producten, en na gebruik weggegooid als afval. Dit zorgt voor verspilling en vervuiling, dit draagt bij aan klimaatverandering.

De circulaire economie biedt een duurzaam alternatief voor het traditionele lineaire systeem. In plaats van grondstoffen eenmalig te gebruiken en vervolgens weg te gooien, richt de circulaire economie zich op het zo lang mogelijk behouden van materialen en producten. Door de transitie naar een circulaire economie gaan we anders kijken nadenken over producten en materialen. Producten worden namelijk ontworpen met het oog op hergebruik, reparatie en recycling, zodat onderdelen en materialen meerdere keren in nieuwe producten kunnen worden hergebruikt. Hierdoor ontstaan er gesloten kringlopen, waarin waardevolle grondstoffen niet verloren gaan. Daarbij ontstaat er minder afval waardoor de druk op het milieu wordt verminderd.

2.1 De rol van circulaire economie binnen team Klimaat & Duurzaamheid

Als kleine plattelandsgemeente zijn we slechts één van de vele actoren in de transitie van een lineaire economie naar een circulaire economie. Echter, we hebben invloed op de terreinen waar we zelf directe verantwoordelijkheden hebben liggen. Naarmate onze directe invloed afneemt, zijn we meer afhankelijk van samenwerking met externe partijen. De overgang naar een circulaire economie is dus alleen haalbaar als we samenwerken met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

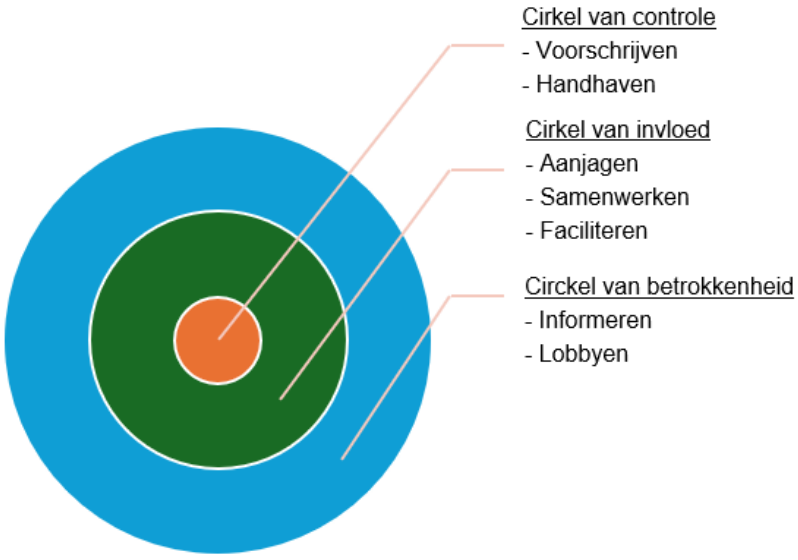
Binnen het team Klimaat & Duurzaamheid verschilt onze rol afhankelijk van het niveau waarop wij actief zijn: intern binnen onze eigen organisatie en extern in samenwerking met de samenleving.

- Intern: Binnen onze eigen organisatie hebben we directe verantwoordelijkheid op het gebied van inkopen en opdrachtgeven. We geven het goede voorbeeld door circulaire principes te implementeren in onze bedrijfsvoering. Daarnaast hebben we een aanjaagfunctie: we spelen in op kansen, agenderen circulariteit en zorgen dat dit thema een plek krijgt in onze manier van werken.
- Extern: Daar waar onze invloed minder direct is, zijn we afhankelijk van samenwerking. Onze rol is dan vooral die van facilitator. We informeren, stimuleren en verbinden, zodat circulariteit ook buiten onze eigen organisatie vorm krijgt.

De invloed die we als gemeente hebben, verschilt dus. Het ene moment ligt de focus op interne bedrijfsvoering en willen we een voorbeeld zijn, het andere moment werken we samen met lokale partners. Onze rol kan goed worden weergegeven aan hand van de zogeheten 'cirkels van invloed'. Onderstaand figuur laat zien waar we zelf initiatief kunnen nemen, waar we anderen kunnen stimuleren, en waar we vooral faciliteren en

verbinden. Zo kunnen we binnen onze mogelijkheden actief bijdragen aan het versnellen van circulaire ontwikkelingen.

Figuur 1. De cirkel van invloed

2.2 Samenwerking met partners

Interne samenwerkingspartners

De transitie naar een circulaire economie vraagt om samenwerking binnen de gehele organisatie. Circulariteit raakt veel verschillende beleidsvelden en disciplines. Een belangrijke interne partner daarbij is de gemeentewerf, die een centrale rol speelt bij afvalstromen, materialenbeheer en het onderhoud van de openbare ruimte. Daarbij werken we veel samen met de collega's van afval & grondstoffen. Hierbij ligt hun verantwoordelijkheid bij materialen die de gebruiksfase verlaten. Binnen circulaire economie richten we ons op het behoud van materiaalwaarde. Daarmee werken we samen aan het sluiten van kringlopen en het optimaliseren van hergebruik. Daarnaast werken we intern samen met andere teams, zoals stedenbouw en ruimtelijke ontwikkeling, zodat circulaire uitgangspunten vroegtijdig kunnen worden meegenomen in bouwprojecten, gebiedsontwikkeling en initiatieven van projectontwikkelaars. Op deze manier wordt circulariteit integraal onderdeel van onze gemeentelijke werkwijze.

Door deze interne samenwerking zorgen we ervoor dat circulaire doelstellingen niet losstaan, maar onderdeel worden van bredere opgaven, zoals woningbouw en verduurzaming. Zo ontstaat samenhang en kunnen we elkaar versterken in het realiseren van de transitie naar een circulaire economie.

Externe samenwerkingspartners

Binnen de pijler Circulaire economie werkt de gemeente samen met verschillende partners om circulaire initiatieven te stimuleren en te faciliteren. Belangrijke samenwerkingspartners zijn:

- Inwoners en ondernemers: zij zijn betrokken bij lokale projecten en circulaire initiatieven;

- Vereniging Circulair Friesland: ter kennisuitwisseling, opzoeken van regionale samenwerking en versterking van regionale projecten;
- PIANOo: voor expertise en landelijke richtlijnen;
- OWO-gemeenten: voor samenwerking en afstemming die over de gemeentegrenzen heen gaan;
- Afvalverwerker Omrin: inzameling, beweren en verwerken van afval.

3. Belangrijkste kaders

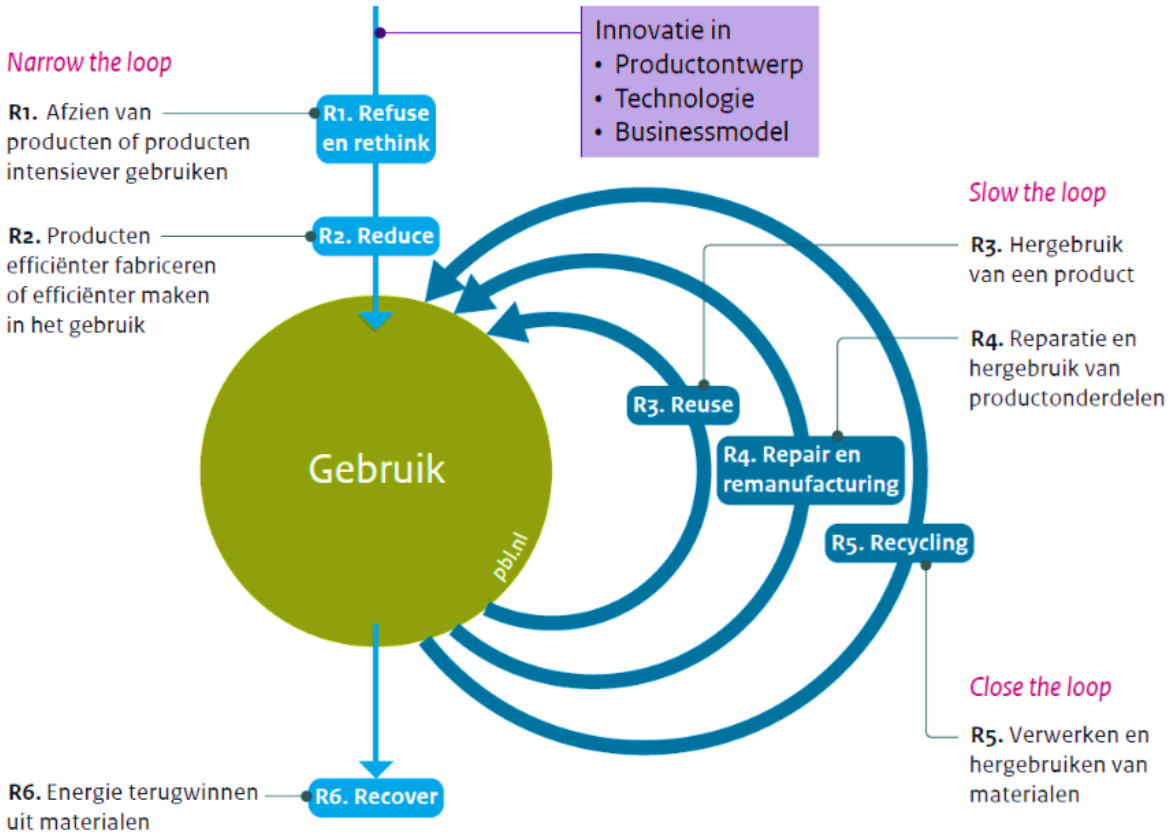
Voor de pijler Circulaire economie zijn de volgende kaders van belang:

3.1 Theoretisch kader

De R-Ladder

De circulaire economie wordt omschreven als een economie waarin de waarde van producten, onderdelen en materialen zo lang mogelijk behouden blijft. Om deze waardecreatie systematisch te benaderen, zijn verschillende kaders ontwikkeld die hierbij helpen. Eén van de bekendste is de R-Ladder. De R-ladder bestaat uit zes circulaire strategieën, die in het Engels allemaal beginnen met de letter "R". Deze strategieën zijn geordend in een hiërarchische volgorde. Hoe hoger een strategie op de ladder staat, hoe meer het bijdraagt aan circulariteit. R1 is de meest circulaire optie, R6 de minst circulaire.

Figuur 2. R-ladder met strategieën van circulariteit

Het doel van de R-ladder is om materiaalgebruik te beperken, de levensduur van producten te verlengen en grondstoffen zo veel mogelijk opnieuw en zo hoogwaardig mogelijk te gebruiken. De R-ladder is daarmee een afwegingskader. Door te streven naar strategieën die zo hoog mogelijk op de ladder staan, dragen we bij aan het behoud van natuurlijke hulpbronnen en de vermindering van druk op het milieu.

3.2 Internationale kaders

European Green Deal
In 2050 wil de Europese Unie klimaatneutraal zijn. Om dit te bereiken is de Europese Green Deal opgesteld. De transitie van een lineair naar een circulaire economie vormt hierin een fundamenteel onderdeel, gezien het potentieel om de uitstoot van broeikasgassen aanzienlijk te verminderen door het gebruik van primaire grondstoffen terug te dringen. De Circular Economy Act is onderdeel van de Green Deal. Dit plan is gericht op het bevorderen van circulaire productie- en consumptiepatronen.

Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen
In aanvulling op de Circular Economy Act stelt de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen een aantal bindende doelstellingen rondom recycling. Europese lidstaten moeten ervoor zorgen dat in 2030 ten minste 60% van het gemeentelijk afval wordt gerecycled; in 2035 is dit 65%. Het Nederlandse programma Van Afval Naar Grondstoffen (VANG) is een concrete uitwerking van deze Europese doelstellingen. Dit programma werkt door naar het grondstoffen- en afvalbeleid van de gemeente Weststellingwerf.

3.3 Landelijke kaders

Nationaal Programma Circulaire Economie
In het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) 2023–2030 is de nationale doelstelling opgenomen om uiterlijk in 2050 een volledig circulaire economie te realiseren. Als tussenstap ligt de doelstelling om in 2030 50% minder grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel) te gebruiken. Om dit te behalen beschrijft het NPCE vier maatregelen; de vermindering van grondstoffengebruik, substitutie van grondstoffen, levensduurverlenging en hoogwaardige verwerking.

Van overheden, waaronder gemeente, wordt vanuit het NPCE verwacht dat zij niet alleen toezicht houden, maar dat zij ook richting geven aan samenwerking met verschillende partijen. Overheden kunnen bijvoorbeeld eisen stellen aan de circulariteit van producten of diensten bij inkoop en aanbestedingen. Ook kunnen gemeenten circulair en biobased bouwen een plek te geven in hun projecten. Tevens kunnen ze meehelpen door te zorgen voor een groter aanbod van nieuwe reparatie- en kringloopideeën. Een ander voorbeeld is de samenwerking met producenten en afval-/recyclingbedrijven om de hoeveelheid afval te verminderen.

Om de doelen van het NPCE concreet te maken en gemeenten meer handvatten te bieden, zijn in 2023 de Rijk–Regio afspraken opgesteld. Deze afspraken vormen een kader voor samenwerking tussen het Rijk en regionale overheden, waaronder gemeenten en provincies. De zes thema's zijn:

1. Ruimte voor circulaire economie: Het Rijk en regio's werken samen om initiatieven voor circulaire bedrijventerreinen, circulaire zones en circulaire infrastructuur te faciliteren. Gemeenten kunnen hiervoor in hun ruimtelijke plannen ruimte creëren en bestaande structuren geschikt maken voor hergebruik van materialen.
2. Circulair opdrachtgeven en inkopen: Benadrukt dat overheden circulaire criteria in hun inkoop- en aanbestedingspraktijk moeten gaan opnemen. Dit betekent

niet alleen het eigen opdrachtgeverschap verduurzamen, maar ook de samenwerking tussen overheden en bedrijven versterken.

3. Vergunning, Toezicht en Handhaving (VTH): Hierin staat samenwerking tussen overheden centraal om de circulaire transitie via de VTH-taken te ondersteunen. Hierbij wordt gewerkt met een gezamenlijk stappenplan, waarbij knelpunten worden opgelost en de samenhang tussen verschillende verantwoordelijkheden wordt bewaakt.
4. Midden- en kleinbedrijf (MKB): Het Rijk en regio's stimuleren het MKB om circulair te ondernemen. Gemeenten kunnen hier actief bij helpen door informatie te delen, pilotprojecten te faciliteren of samenwerking tussen lokale bedrijven te bevorderen.
5. Kennisdeling: Er wordt een netwerk opgezet om kennis over circulaire oplossingen, technologieën en businessmodellen te delen tussen gemeenten, provincies en het Rijk. Dit helpt regionale overheden om sneller goede voorbeelden over te nemen en lokaal toe te passen.
6. Ketens in de maakindustrie: Het Rijk en regio's zetten zich in om circulariteit in productie- en industriële ketens te stimuleren. Gemeenten kunnen dit ondersteunen door lokaal circulaire productie te faciliteren of samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en kennisinstellingen te stimuleren.

Circulair Materialenplan

Het Circulair Materialenplan (CMP) is de opvolger van het Landelijk Afvalbeheerplan en vormt vanaf eind 2025 het nationale kader voor het beheer van grond- en afvalstoffen. Waar het Landelijk Afvalbeheerplan vooral gericht was op afvalstoffenbeheer ter bescherming van mens en milieu, verbreedt het CMP deze focus naar de volledige levenscyclus van materialen. Het CMP stimuleert hoogwaardig hergebruik, bevordert innovatie en bevat bindende toetsingskaders voor verschillende materiaalstromen in de vorm van ketenplannen. Voor gemeenten biedt het CMP belangrijke handvatten voor lokaal afval- en grondstoffenbeleid, circulaire inkoop en samenwerking met ketenpartners binnen de circulaire economie.

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is een instrument waarmee overheden via hun inkoopbeleid bijdragen aan maatschappelijke doelen, waaronder klimaat, circulaire economie, sociale inclusie, biodiversiteit en ketenverantwoordelijkheid. Het expertisecentrum PIANOo ondersteunt publieke organisaties hierbij met kaders, kennis en praktische hulpmiddelen. Een belangrijk nationaal kader is het Nationaal Plan MVOI 2021–2025, waarin het Rijk, gemeenten en andere overheden hebben afgesproken hun inkoopkracht doelgericht in te zetten voor maatschappelijke impact. In OWO-verband hebben we voor onze gemeenten een MVOI-Actieplan opgesteld. Daarmee leggen we de basis om circulariteit te integreren in onze aanbestedingen en inkoopprocessen.

Waar MVOI een breed kader biedt voor maatschappelijk verantwoorde inkoop, helpen meer specifieke instrumenten om circulariteit concreet vorm te geven binnen projecten. Een daarvan is de Leidse Ladder, ontwikkeld door de gemeente Leiden en inmiddels door diverse gemeenten toegepast om de mate van circulariteit in projecten en aanbestedingen inzichtelijk te maken. De Leidse Ladder maakt het mogelijk om vooraf te bepalen welk niveau van circulariteit haalbaar en wenselijk is, waardoor het een praktisch hulpmiddel is bij het sturen op circulaire resultaten.

3.4 Regionale kaders

Vereniging Circulair Friesland
Vereniging Circulair Friesland (VCF) bevordert de circulaire transitie in Friesland en is een samenwerkingsverband van bijna 200 leden, bestaande uit onderwijsinstellingen, ondernemers, overheden en maatschappelijke organisaties. Gemeente Weststellingwerf is één van deze leden. VCF fungeert als netwerkplatform en kenniscentrum dat gemeenten ondersteunt bij het vormgeven en implementeren van circulair beleid. VCF hanteert daarbij zeven pijlers (materialen, energie, water, biodiversiteit, culturele diversiteit, gezondheid & welzijn en meervoudige waardecreatie) waarmee ze een integrale invulling geven aan circulariteit. Dit doet zij door samenwerking tussen verschillende sectoren te stimuleren en het delen van best practices, tools en methodieken op het gebied van circulair inkopen, bouwen en grondstoffenbeheer te faciliteren. Op dit moment heeft de gemeente Weststellingwerf zich niet gecommitteerd tot een document of traject van VCF. Naar aanleiding van deze uitvoeringsstrategie willen we actief aansluiten.

Omgevingsvisie Fryslân
In de omgevingsvisie ‘De Romte Diele’ uit 2020 wordt de visie voor de fysieke leefomgeving van de provincie Friesland beschreven. De circulaire economie is één van de thema’s die behandeld wordt als onderdeel van de opgaven rondom een leefbaar, vitaal en bereikbaar Friesland. Ook in de contourschets om de omgevingsvisie te vernieuwen is de circulaire economie meegenomen als onderdeel van de ruimtelijke en economische koers. De beweging van een fossielvrije en circulaire samenleving is één van de drie leidende principes.

3.5 Gemeentelijk beleid

Strategienota Grondstoffenbeleid Weststellingwerf 2021
De Strategienota Grondstoffenbeleid 2021 van de gemeente Weststellingwerf beschrijft de ambitie om restafval sterk te reduceren en grondstoffen maximaal te hergebruiken. Inmiddels zijn de landelijke Van Afval Naar Grondstoffen (VANG)-doelstellingen aangepast; in 2030 wordt 60% van het huishoudelijk afval gerecycled. Mede om deze doelstelling en om de hoeveelheid restafval te verminderen, wordt vanaf 2026 DIFTAR+ ingevoerd.

Uitvoeringsnotitie inkoop en aanbesteding gemeente Weststellingwerf
De gemeenten Ooststellingwerf, Weststellingwerf en Opsterland hebben in hun gezamenlijke uitvoeringsnotitie voor inkoop en aanbesteding duidelijke uitgangspunten geformuleerd die ruimte bieden voor het versterken van circulaire economie. Eén van de uitgangspunten is om 100% duurzaam in te kopen. Door bij iedere inkoop niet alleen te sturen op prijs, maar ook op maatschappelijke waarde, ontstaat ruimte om circulaire principes zoals hergebruik, levensduurverlenging en grondstoffenbesparing structureel mee te nemen in het inkoopproces.

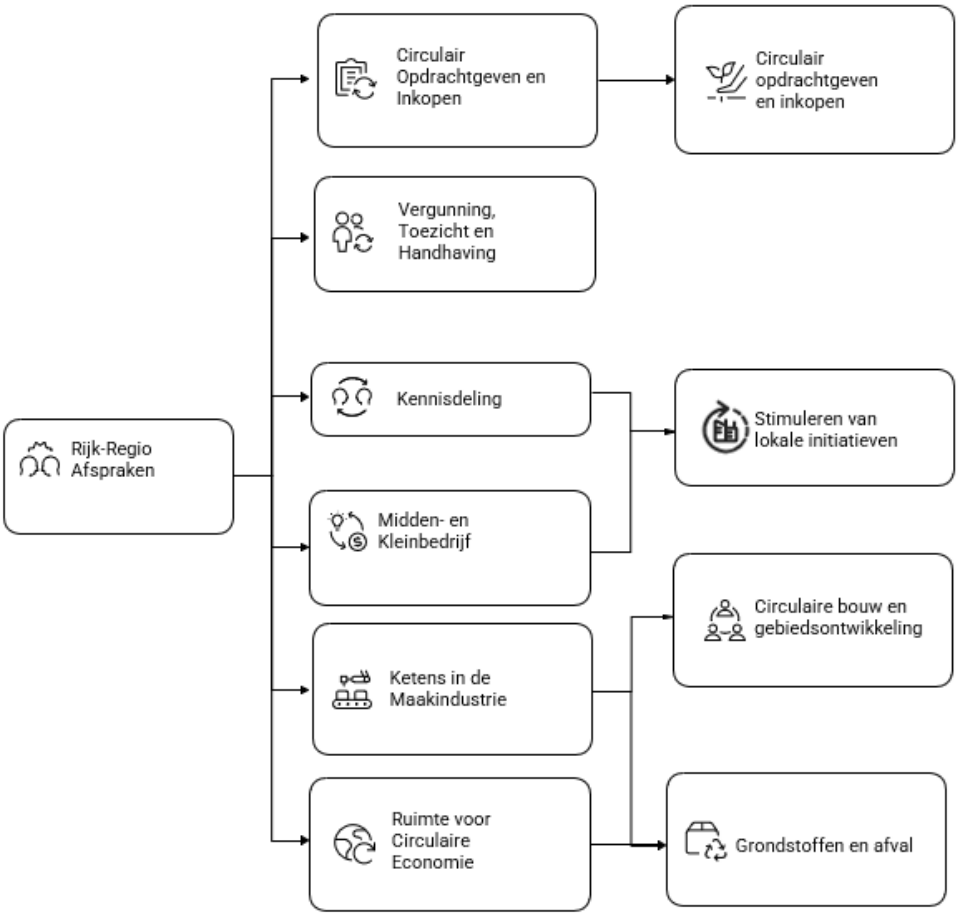
3.6 Van beleidskaders naar lokale speerpunten

De transitie naar een circulaire economie vraagt om duidelijke keuzes die aansluiten bij zowel de bestaande kaders als bij de lokale context van Weststellingwerf. Op basis van de hierboven geschetste kaders en onze eigen mogelijkheden hebben wij vier speerpunten geformuleerd:

1. Circulair inkopen en aanbesteden
2. Circulaire bouw en gebiedsontwikkeling
3. Stimuleren van lokale initiatieven
4. Grondstoffen en afval

Deze speerpunten sluiten (direct) aan bij de nationale doelstellingen uit het NPCE en de Rijk-Regio afspraken. Daarbij is er gekeken naar waar de gemeente de meeste invloed kan uitoefenen en waar samenwerking met partners het verschil kan maken. Het eerste speerpunt, circulair inkopen en aanbesteden, volgt rechtstreeks uit het gelijknamige thema. Als opdrachtgever kan de gemeente via haar inkoop- en aanbestedingsbeleid structureel sturen op circulariteit in werken, diensten en leveringen. Circulaire bouw en gebiedsontwikkeling komt voort uit de thema's Ruimte voor circulaire economie en Ketens in de maakindustrie. Vanuit de Rijk-Regio afspraken wordt gevraagd om letterlijk ruimte te geven aan circulaire ontwikkelingen. Juist op het gebied van bouw en gebiedsontwikkeling heeft de gemeente een duidelijke en directe rol, als bijvoorbeeld gebiedsregisseur of opdrachtgever. Bij bouw, herontwikkeling en de inrichting van de openbare ruimte zetten we daarom in op levensduurverlenging, hergebruik van materialen en het stimuleren van circulaire bouwketens. Het stimuleren van lokale initiatieven sluit aan bij de Rijk-Regio afspraken om samenwerking en kennisdeling te versterken en het MKB te ondersteunen bij circulair ondernemen. Het speerpunt grondstoffen en afval bouwt ook voort op de thema's Ruimte voor circulaire economie en Ketens in de maakindustrie. Voor een transitie naar een circulaire economie is ruimte nodig voor het inzamelen, sorteren, opslaan en verwerken van materialen. Door in te zetten op hoogwaardig hergebruik van grondstoffen en het verminderen van restafval, blijft de waarde van materialen zo lang mogelijk behouden. Dit speerpunt sluit daarbij ook aan bij de landelijke VANG-doelstellingen. Tenslotte is voor de circulaire economie normering en wet- en regelgeving nodig. Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) speelt daarin een centrale rol en komt daarmee in alle speerpunten terug. In onderstaand figuur worden de relaties tussen de Rijk-Regio afspraken en de lokale speerpunten weergegeven.

Figuur 3. Relatie tussen landelijke afspraken en lokale speerpunten

Door deze speerpunten te kiezen, vertalen we de (inter)nationale en regionale kaders naar concrete acties die haalbaar zijn voor onze gemeente. Tegelijkertijd sluiten de vier speerpunten aan bij de Rijk–Regio afspraken. Onze focus op circulair inkopen, circulaire bouw en lokale initiatieven versterkt samenwerking tussen overheid, bedrijven en inwoners, en draagt bij aan een brede en gedragen transitie naar een circulaire economie.

4. Lokale doelstellingen

De gemeente Weststellingwerf sluit aan bij de landelijke ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn. Dit betekent dat we grondstoffen en materialen zo lang en hoogwaardig mogelijk in omloop willen houden, zonder afval te creëren. Daarmee dragen we bij aan het beschermen van natuurlijke hulpbronnen, het terugdringen van CO_2-uitstoot en het versterken van de regionale economie.

Als tussenstap sluit de gemeente aan bij de landelijke doelstelling om in 2030 het gebruik van primaire grondstoffen (mineralen, metalen en fossiel) met 50% te reduceren. In Weststellingwerf vertalen we dit naar meetbare doelstellingen voor de periode 2026–2029, gericht op circulair inkopen, circulair bouwen, ondersteunen van lokale initiatieven en reduceren van afval. In de volgende paragraaf wordt dit verder toegelicht.

4.1 Speerpunten in onze aanpak

Zoals in 3.5 beschreven richten we ons in de periode 2026-2029 op vier speerpunten. In dit hoofdstuk worden de speerpunten verder uitgewerkt.

Circulair inkopen en aanbesteden

Als inkoper heeft de gemeente Weststellingwerf een belangrijke verantwoordelijkheid en kans om de transitie naar een circulaire economie te versnellen. Via circulair inkopen en aanbesteden geven we invulling aan onze rol als opdrachtgever en als voorbeeld voor bedrijven en inwoners. Door in onze aanbestedingen systematisch rekening te houden met circulariteit, integreren we dit in onze bedrijfsvoering. Dit doen we bijvoorbeeld door de Leidse Ladder toe te passen waardoor we het gebruik van hernieuwbare of gerecyclede materialen en het verlengen van de levensduur van producten bevorderen. Dit sluit aan bij zowel het Nationaal Plan MVOI 2021–2025 als het NPCE 2023-2030.

De gemeente Weststellingwerf werkt samen met de andere OWO-gemeenten (Ooststellingwerf, en Opsterland) aan het implementeren van het gezamenlijke MVOI-Actieplan, dat is vastgesteld in september 2025. Dit plan heeft als doel om onze inkoopkracht in te zetten voor het realiseren van de maatschappelijke en duurzame ambities. Binnen dit kader maken we gebruik van onder andere het ambitieweb, waarmee per opdracht het gewenste ambitieniveau wordt vastgesteld.

Landelijke doelstelling	Gemeentelijk doelstelling	Indicator
In 2030 kopen we 75% van de goederen, diensten en werken circulair in (provinciale doelstelling via VCF).	In 2030 kopen we 75% van de goederen, diensten en werken circulair in.	Aantal circulaire aanbestedingen volgens MVOI-criteria/ KPI's op ambitieniveau 3
In 2050 kopen we alle goederen, diensten en werken circulair in (provinciale doelstelling via VCF).	In 2050 kopen we alle goederen, diensten en werken circulair in.	Aantal circulaire aanbestedingen volgens MVOI-criteria/ KPI's op ambitieniveau 3

Circulaire bouw en gebiedsontwikkeling

De bouwsector is verantwoordelijk voor een groot deel van het grondstoffengebruik en de CO_2-uitstoot. Daarom is het verduurzamen van bouwprocessen een essentieel onderdeel van de circulaire transitie. De gemeente Weststellingwerf wil als opdrachtgever en gebiedsontwikkelaar bijdragen aan deze transitie door in te zetten op circulair bouwen in zowel de woningbouw en utilitaire bouw als bij projecten in de openbare ruimte. Daarbij staat het toepassen van biobased materialen, losmaakbaar ontwerpen, hoogwaardig hergebruik en samenwerking binnen regionale ketens centraal. We maken hiervoor gebruik van kennis en netwerken binnen de Vereniging Circulair Friesland (VCF). In samenwerking met bouwpartijen en andere overheden worden innovatieve bouwprincipes toegepast in concrete projecten.

Landelijke doelstelling	Gemeentelijk doelstelling	Indicator
Circulair bouwen is in 2030 de norm (NPCE).	Circulair bouwen is in 2030 de norm in gemeentelijk beleid en uitvoering.	Circulaire gunningscriteria worden gesteld bij renovatie en nieuwbouw
Halveren van het materiaalgebruik in 2030 t.o.v. 2016 (NPCE).	Halveren van het materiaalgebruik in 2030 (t.o.v. 2016).	Toepassen biobased materialen, modulair bouwen en circulair slopen.

Ondersteunen lokale circulaire initiatieven

De transitie naar een circulaire economie kan de gemeente niet alleen. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn vaak de motor achter initiatieven die bijdragen aan gedragsverandering en het sluiten van lokale kringlopen. De gemeente Weststellingwerf wil deze initiatieven faciliteren en ondersteunen. We zetten daarom in op het versterken van lokale initiatieven die bijdragen aan het verminderen van afval, het bevorderen van hergebruik, het delen van producten of het repareren van kapotte spullen. Voorbeelden van initiatieven zijn repair cafés, clean-up acties, deelconcepten, circulaire scholenprojecten of circulaire werkplaatsen.

Landelijke doelstelling	Gemeentelijk doelstelling	Indicator
Een landelijk dekkend netwerk van circulaire ambachtscentra in 2030 (NPCE).	De gemeente vervult een aanjaagfunctie voor lokale initiatieven.	Procesmonitoring
Een landelijk dekkend netwerk van circulaire ambachtscentra in 2030 (NPCE).	In 2030 hebben we een sterk lokaal netwerk van lokale initiatieven waarin kennis wordt gedeeld en wordt samengewerkt.	Procesmonitoring

Grondstoffen

Inzameling van huishoudelijk afval is een wettelijke taak voor gemeenten. Via de Strategienota Grondstoffenbeleid Weststellingwerf 2021 sturen we op betere scheiding van huishoudelijk afval, reductie van restafval en het stimuleren van bewustwording en gedragsverandering bij inwoners. Mede hieruit komt de invoering van DIFTAR+ voort.

Landelijke doelstelling	Gemeentelijk doelstelling	Indicator
In 2030 wordt 60% van het huishoudelijk afval gerecycled (VANG).	In 2030 wordt 60% van het huishoudelijk afval gerecycled.	Jaarlijkse rapportage via de VANG Recycletool (recyclingspercentage)

Hoewel grondstoffenbeheer onlosmakelijk verbonden is met de circulaire economie, nemen we dit niet als afzonderlijk speerpunt op in het uitvoeringsprogramma. De reden hiervoor is dat de gemeente hier al over beschikt via het Grondstoffenbeleid Weststellingwerf 2021, waarin concrete doelstellingen en maatregelen zijn vastgelegd rondom afvalscheiding en restafvalreductie. Het team Klimaat & Duurzaamheid is niet verantwoordelijk voor de uitvoering van het grondstoffenbeleid, dit ligt bij Afval & Grondstoffen. Het uitvoeringsprogramma richt zich op het waardebehoud van materialen tijdens de gebruiksfase.

5. Uitvoeringsprogramma

In dit uitvoeringsprogramma worden de maatregelen uitgewerkt die de gemeente neemt om haar circulaire doelstellingen te behalen. Deze maatregelen worden hieronder per speerpunt beschreven, met een toelichting op wat we gaan doen, welke resultaat we willen behalen en de planning.

Belangrijk hierbij te benoemen is dat dit uitvoeringsprogramma een dynamisch document is. Door nieuwe inzichten, ontwikkelingen of kansen kunnen er aanleidingen zijn om bij te sturen of andere extra maatregelen aan te wijzen.

Speerpunt 1. Circulair inkopen en aanbesteden

Maatregel	Toelichting	Resultaat	Planning
Uitvoeren MVOI-actieplan	Het MVOI-actieplan beschrijft hoe de drie OWO-gemeenten invulling geven aan maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI). Hierbij focussen we op de thema's Klimaat en Circulair.	Integreren van circulariteit in het inkoopproces van de gemeente	2025-2027
Ervaring opdoen met circulair inkopen en aanbesteden	Bij inkopen en aanbestedingen kan de gemeente eisen stellen op het gebied van circulariteit. We gaan per jaar twee pilotprojecten selecteren die kansrijk zijn om ervaring mee op te doen op circulariteit. Voor 2026 zien we kansen projecten rondom verkeer/riolering.	Uitvoeren van projecten met circulaire ambities	2026-2027
Opstellen van een grondstoffenstroomanalyse	Door middel van een grondstoffenstroomanalyse kan de gemeente inzicht krijgen in wat de grondstofstromen zijn en waar impact te behalen valt. Hiermee kunnen we de 0-situatie vaststellen en verdere acties formuleren.	0-situatie vaststellen	2026
Leidse ladder implementeren bij projecten in de openbare ruimte	De Leidse Ladder wordt bij projecten in de openbare ruimte gebruikt om circulaire keuzes systematisch af te wegen, met aandacht voor hergebruik, recycling en minimalisering van grondstoffengebruik.	Systematisch meewegen van circulariteit	Vanaf 2026

Speerpunt 2. Circulaire bouw en gebiedsontwikkeling

Maatregel	Toelichting	Resultaat	Planning
Ontwikkelen kennis over circulaire bouw en gebiedsontwikkeling	Binnen de gemeente is er nog beperkte kennis en ervaring met circulair bouwen en gebiedsontwikkeling. Het is belangrijk dat we hier ervaring mee opdoen en handvatten te krijgen. We willen hiervoor ook actief deelnemen aan (regionale) netwerken. Vereniging Circulair Friesland (VCF) is een voorbeeld van een platform waar we kennis kunnen delen en opbouwen.	Kennis over circulaire bouw en gebiedsontwikkeling en ontwikkelen van instrumenten om dit in de praktijk toe te passen	Vanaf 2026
Stimuleren (regionale) ketens en toepassen van biobased materialen	Actieve stimulering van regionale ketens en het gebruik van biobased materialen in bouwprojecten mede via de Nationale Aanpak Biobased Bouwen 2023-2030. In 2026 zien we kansen om te starten met een project in de toeristische sector.	Toepassing van biobased en regionale materialen in gemeentelijke projecten	Vanaf 2026
Implementeren van de routekaart SEB	Het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) helpt gemeenten bij de transitie	Emissiereductie bij bouw	2026-2030

	naar emissievrij werken in de bouwsector en draagt bij aan de verduurzaming van bouwmaterieel.		
Inventariseren toepassen platform materialen	De gemeente inventariseert het gebruik van een platform om (bouw)materialen uit de openbare ruimte en het vastgoed circulair in te zetten. Als de resultaten succesvol zijn, zal de gemeente gebruik van een regionaal platform. Dit doen we in samenwerking met VCF.	Laagdrempelige manier van hergebruik in gemeentelijke projecten	2026
Inventariseren toepassen materialenpaspoort in de bouw	Een belemmering voor het op grote schaal hergebruiken van materialen is dat er onvoldoende informatie is over bestaande materialen en constructies. Hierdoor zijn de risico's voor hergebruik ten opzichte van nieuwe materialen groot. Ook is het op elkaar afstemmen van vraag en aanbod van beschikbare materialen (in tijd, locatie en kwaliteit) lastig. Door bij nieuwe uitvragen standaard een materialenpaspoort te vragen komt er steeds meer informatie beschikbaar.	Meer inzicht in beschikbare materialen en de mogelijkheid voor hoogwaardig hergebruik	2026
Inventariseren opstellen van beleidsregels voor circulaire sloop	Door circulair te slopen komen er meer bouwproducten, grondstoffen en productonderdelen vrij voor hergebruik. Deze kunnen worden toegepast in lokale bouwprojecten of worden aangeboden aan derden. Dit dient te worden uitgewerkt in beleidsregels voor circulair slopen. Deze regels dienen als richtlijn voor marktpartijen.	Beleidsregels die worden meegenomen in het bestek voor sloopwerken zorgen ervoor dat er meer materialen vrijkomen voor hergebruik	2027
Input geven bij gemeentelijk beleid	Ieder jaar wordt er gemeentelijk beleid opgesteld en vernieuwd. Door circulariteit vroegtijdig mee te nemen in beleidskaders kunnen we bewuste keuzes maken. Zo kunnen we circulaire principes toepassen in het beheer of de voorbereiding en uitvoering van projecten. Hierbij kan je bijvoorbeeld denken aan het beleid rondom klimaatadaptatie of het handboek inrichting openbare ruimte (HIOR).	Circulaire principes worden toegepast in beleid en projecten; ervaring en kennisnemen toe	Vanaf 2026

Speerpunt 3. Ondersteunen lokale initiatieven

Maatregel	**Toelichting**	**Resultaat**	**Planning**
Communicatie met externen	De gemeente zet in op bewustwording rond circulariteit. Dit doen we door het goede voorbeeld te geven, kennis te delen en initiatieven te enthousiasmeren. Zo informeren we inwoners via de gemeentelijke site, social media en de WestWijzer. Ondernemers willen we extra informeren via bijeenkomsten.	Inwoners, bedrijven en organisaties worden geïnformeerd/ geënthousiasmeerd	Vanaf 2026
Initiatiefnemers verbinden (met bestaande netwerken)	De gemeente koppelt actief circulaire initiatieven aan bestaande netwerken van ondernemers, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen en overheden. Hiermee kunnen initiatiefnemers sneller toegang krijgen tot kennis, ervaring en samenwerkingspartners. Daarbij onderzoeken we de mogelijkheden naar het opzetten van een Circulair Ambachtscentrum.	Initiatiefnemers vergroten hun bereik, waardoor de kans op succesvolle uitvoering en opschaling van circulaire projecten toeneemt	Vanaf 2026
Ketensamenwerking versterken	De gemeente stimuleert samenwerking tussen partijen in de keten om circulaire oplossingen op	Opzetten van een lokaal circulair netwerk	Vanaf 2026

	regionale schaal mogelijk te maken. Hiermee willen we een lokaal, circulair netwerk op bouwen en proberen we ketens te sluiten.		

Hoofdstuk 6 Financiën

Een groot deel van de circulaire activiteiten wordt uitgevoerd binnen de bestaande personele capaciteit van beleidsmedewerkers en projectleiders. Voor enkele specifieke kosten, zoals projecten, onderzoek of trajecten via VCF, is aanvullende financiering nodig.

6.1 Personele inzet en CDOKE

Verwachte personele inzet per speerpunt:

- Circulair inkopen en aanbesteden: 0.1 fte
- Circulaire bouw en gebiedsontwikkeling: 0.2 fte
- Stimuleren lokale initiatieven: 0.2 fte
- Totaal: 0.6 fte

De kosten voor de personele inzet kunnen worden gedekt uit de Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE). Dit betreft middelen van het Rijk die bedoeld zijn om decentrale overheden te ondersteunen bij de uitvoering van het Klimaatakkoord. De CDOKE-middelen kunnen worden ingezet voor circulaire economie, omdat circulariteit een bijdrage levert aan klimaat- en energiedoelen. Door materiaalgebruik te verminderen en hergebruik te bevorderen, daalt namelijk CO_2-uitstoot.

6.2 Maatregelen uitvoeringsprogramma

In de onderstaande tabel zijn de kosten voor de uitvoering van de maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie opgesteld. Dit gaat om maatregelen die buiten de personele inzet vallen. Per speerpunt is aangegeven om hoeveel budget het gaat en over welke periode. Deze kosten gedekt uit budget van het programma Klimaat & Duurzaamheid.

	2026	2027	2028	2029
Circulair inkopen en aanbesteden				
Grondstoffenstroomanalyse	€20.000			
Circulaire bouw en gebiedsontwikkeling				
Lid VCF	€3.000	€3.000	€3.000	€3.000
Opdrachtgeversaanpak VCF	€6.000	€6.000	€6.000	€6.000
Toepassen platform materialen	€6.000	€6.000	€6.000	€6.000
Stimuleren lokale initiatieven				
Communicatie en bijeenkomsten	€5.000	€5.000	€5.000	€5.000
Verbinden ketens (CAC)	€10.000	€20.000	€10.000	€10.000
Flexibel budget*				
		€10.000	€20.000	€20.000
Totaal	€50.000	€50.00	€50.000	€50.000

*We nemen een flexibel budget op om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen en kansen. De opgaven rond circulariteit zijn sterk afhankelijk van landelijke ontwikkelingen en initiatieven uit de regio. Dit budget geeft ruimte om daarop te reageren en projecten te ondersteunen wanneer zij zich aandienen.

Hoofdstuk 7 Communicatie

Kennis, houding en gedrag zijn essentiële voorwaarden om volledige circulariteit in 2050 te kunnen behalen. Circulair gedrag vertoon je immers alleen wanneer je hier kennis van hebt en er positief tegenover staat. In de communicatie van het uitvoeringsprogramma staan kennis, houding en gedrag daarom centraal, zowel intern als extern. Dit hoofdstuk heeft alleen betrekking op de communicatie vanuit het uitvoeringsprogramma. De communicatie van specifieke projecten wordt in de projectplannen nader gespecificeerd. Daarnaast stellen we een jaaragenda op van het communicatieplan voor het programma Klimaat & Duurzaamheid. Hier zijn de communicatiemomenten en publiekscampagnes beschreven. De pijler circulaire economie is hierin ook meegenomen.

7.1 Doelgroepen

De doelgroepen voor het circulaire uitvoeringsprogramma zijn op hoofdlijn onder te verdelen in interne doelgroepen en externe doelgroepen. Intern zijn dit primair de medewerkers in de eigen organisatie die te maken hebben met inkopen, aanbesteden, vastgoed, beheer en onderhoud. Zij zijn immers de medewerkers die te maken krijgen met circulariteit. Daarnaast zijn er ook andere medewerkers binnen de organisatie die betrokken zijn bij circulariteit, zoals beleidsmedewerkers en projectleiders. Zij spelen een rol bij het toepassen van circulaire principes binnen beleid, projecten en uitvoering. Daarnaast is het goed om de rest van de organisatie geïnformeerd te houden. Bij deze groep zit het meer op het informeren om het kennisniveau te stimuleren dan op het activeren van gedrag. De externe doelgroepen omvatten alle inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties van de gemeente.

<u>Interne communicatie</u>

De primaire doelgroep wordt nauwer bij het uitvoeringsprogramma betrokken door onder meer bijeenkomsten, kennissessies en trainingen. Voor hen worden de circulaire uitgangspunten ook geïntegreerd in de standaard werkprocessen, zoals in inkoopdocumenten en startnotities voor projecten. Op deze manier wordt circulariteit geleidelijk een integraal en structureel onderdeel van het werk.

De rest van de organisatie wordt vooral via Henk, het Intranet, meegenomen in alles wat er rondom circulariteit speelt.

<u>Externe communicatie</u>

De externe communicatie is in eerste instantie gericht op het kennisniveau van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. In verschillende communicatie-uitingen komt het belang en de mogelijkheden van circulariteit aan bod. We maken het onderwerp tastbaar, zodat het zo dicht mogelijk bij hun belevingswereld staat.

De externe communicatiemiddelen bestaan met name uit de gemeentelijke website, social media en de WestWijzer. Daarnaast wordt ingezet op een persbenadering, zodat ook lokale kranten over het onderwerp schrijven. En in de samenwerking met bijvoorbeeld scholen, verenigingen en ondernemers proberen we de boodschap ook via deze partijen te verspreiden.

7.2 Projecten

Uit dit uitvoeringsprogramma vloeien verschillende projecten voort. Ieder project heeft een specifieke doelgroep en vraagt dus ook om een specifieke communicatieaanpak. Waar de communicatie van het uitvoeringsprogramma vooral betrekking heeft op de kenniscomponent, zal de projectcommunicatie een stap verder gaan en steeds meer toewerken naar het beïnvloeden van de houding ten opzichte van circulariteit en het bevorderen van circulair gedrag.

Hoofdstuk 8 Monitoring

De uitvoeringsstrategie is opgesteld om impact te maken en de transitie naar een circulaire economie vorm te geven. Om een beeld te krijgen van hoe ver de gemeente is, zullen we gaan monitoren. De indicatoren per doelstelling zijn de basis voor deze monitoring. Aan de hand van de monitoring van de indicatoren krijgen we inzicht of we op het goede spoor zitten en of we eventueel moeten bijsturen.

De Leidse Ladder biedt hierbij een extra mogelijkheid bij projecten. Dit instrument maakt circulariteit in projecten meetbaar via een puntensysteem op basis van circulaire ontwerpprincipes. Daarmee kunnen we zichtbaar maken wat we al circulair doen. Ook kan de Leidse Ladder dienen als hulpmiddel voor bewustwording en als praktische aanvulling op de monitoring van de indicatoren.

Daarnaast werkt Vereniging Circulair Friesland aan een pilot voor monitoring en onderzoeken ze de inkoopprocessen bij verschillende Friese overheden. De uitkomsten van deze pilot zullen, indien relevant, worden meegenomen in onze eigen monitoring.